شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خواهران
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه علمیه حضرت زینب سلام‌الله علیها
شهرستان یزد

عنوان

شیوه های تقویت اعتقاد توحیدی در کودکان

استاد مربوطه
سرکار خانم رضیه رییسی

محقق
مطهره السادات موسوی

بهار ۱۳۹۷

بسم الله الرحمن الرحیم

چکیده

با توجه به فعالیت مستمر دشمنان اسلام در زمینه تزلزل باورهای دینی جامعه اسلامی به خصوص نسل جدید ، نهادینه کردن باورهای مذهبی در کودکان و راهکارهایی در تقویت آن ، ضروری است . همچنین اگر بخواهیم باوری را به کسی القا کنیم کودکی بهترین زمان است ؛ به دلیلی این که تقویت اعتقادات در کودکی ماندگارتر است . در آموزه های دینی ، به آموزش و تقویت اعتقادات از زمان کودکی توصیه شده است .

به منظور سوق دادن جامعه به سمت فرامین الهی یا اسلامی شدن جامعه ، تقویت اعتقاد توحیدی بهترین و سریع ترین راه می باشد . برای این که والدین بتوانند اعتقاد توحیدی را در کودکان تقویت کنند باید از شیوه های آن آگاهی لازم را داشته باشند . در این تحقیق به بررسی شیوه های توحیدی پرداخته می شود که این شیوه ها به دو دسته‌ی رفتاری و گفتاری تقسیم می شود. روش های رفتاری شامل الگو بودن والدین ، یاد آوری نعمت های الهی و نمایش است و روش های گفتاری شامل پاسخ های مناسب به پرسش های خداشناسی کودک ، آموزش تئوری مفاهیم خداشناسی و صفات خداوند ، شعرهای سودمند ، بیان داستان و استفاده از مثال می باشد .

واژگان کلیدی : توحید ، تقویت اعتقاد توحیدی ، شیوه های تقویت اعتقاد ، کودک .

فهرست مطالب

مقدمه ۱

فصل اول : کلیات

۱-۱-طرح تحقیق ۱

۱-۱-۱-تعریف و تبیین موضوع ۱

۱-۱-۲-اهمیت و ضرورت تحقیق ۲

۱-۱-۳-اهداف تحقیق ۲

۱-۱-۴-پیشینه تحقیق ۳

۱-۱-۵-سئوالات تحقیق ۴

۱-۱-۶-فرضیه تحقیق ۴

۱-۱-۷-پیش فرض تحقیق ۴

۱-۱-۸-ساختار تحقیق ۴

۱-۱-۹-روش تحقیق ۵

۱-۲-مفهوم شناسی ۵

۱-۲-۱-معنای توحید در لغت و اصطلاح ۵

۱-۲-۲-شرک در لغت و اصطلاح ۵

۱-۲-۳- اعتقاد در لغت و اصطلاح ۵

فصل دوم : شیوه های رفتاری تقویت اعتقاد توحیدی در کودکان

۲-۱-الگوبودن والدین ۶

۲-۲-یادآوری نعمت های الهی ۹

۲-۳-نمایش ۱۲

فصل سوم : شیوه های گفتاری تقویت اعتقاد توحیدی در کودکان

۳-۱-پاسخ‌های مناسب به پرسش‌های خداشناسی کودک.....۱۶

۳-۲-آموزش تئوری ۱۹

۳-۲-۱-آموزش مفاهیم خداشناسی ۱۹

۳-۲-۲-آموزش صفات خداوند ۲۰

۳-۳- بیان داستان‌های دینی ۲۱

۳-۴- شعرهای سودمند ۲۴

۳- ۵- استفاده از مثال ۲۵

نتیجه گیری ۲۷

فهرست منابع ۲۸

که از آن هفت خوشه بروید و در هر خوشه صد دانه باشد، و خداوند از این مقدار نیز برای هر که خواهد بیفزاید، و خدا را رحمت بی‌منتهاست و (به همه چیز) داناست»

در این آیه انفاق کسانی که اموالشان در راه خدا می دهند به دانه ای مثال زده شده که این دانه هفت خوشه شده و هر خوشه ای از آن ، صد دانه می شود . خداوند در این آیه مهم بودن انفاق را بیان می کند و برای فهم بهتر و ملموس شدن آن از مثال استفاده می کند .

در جای دیگر از قرآن ، خداوند می فرماید :

« مَثَلُ الَّذِینَ حُمِّلُوا التَّوْراةَ ثُمَّ لَمْ یَحْمِلُوها کَمَثَلِ الْحِمارِ یَحْمِلُ أَسْفاراً بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِینَ کَذَّبُوا بِآیاتِ اللَّهِ وَ اللَّهُ لا یَهْدِی الْقَوْمَ الظَّالِمِین ؛ وصف حال آنان که علم تورات بر آنان نهاده شد (و بدان مکلف شدند) ولی آن را حمل نکردند (و خلاف آن عمل نمودند) در مثل به حماری ماند که بار کتابها بر پشت کشد (و از آن هیچ نفهمد و بهره نبرد)، آری مثل قومی که حالشان این است که آیات خدا را تکذیب کردند بسیار بد است و خدا هرگز ستمکاران را (به راه سعادت) رهبری نخواهد کرد.»

خداوند در این آیه ، مثالی زیبا از کسانی که عمل کردن به تورات به آنان تکلیف شده است و به آن عمل نکرده اند را می آورد و آنان را به الاغی که کتاب هایی را حمل کرده در حالی که هیچ آگاهی به محتویات آن ندارد ، تشبیه کرده است .

علاوه بر این آیات ذکر شد ، خداوند آیات دیگری را نیز همراه با مثال آورده است .

---

۱ . سوره جمعه آیه ۵.

نتیجه گیری

با توجه به راهکارهای ارائه شده در این تحقیق ، بهترین زمان برای نهادینه کردن باورهای مذهبی در انسان ها در سنین کودکی بود ؛ زیرا اگر والدین در چنین سنی باورهای مذهبی را به کودکان یاد دادند ، آنها به راحتی فراموش نمی کردند .

با توجه به فطرت توحیدی که در همه‌ی انسان ها وجود دارد برای جلوگیری از تضعیف و به فراموشی سپردن آن ، بهتر بود اعتقاد توحیدی از کودکی با شیوه های مناسب تقویت می شد . شیوه هایی که در به این منظور در این نوشتار به کار رفته شده ، شامل رفتاری و گفتاری بود . شیوه های به کار برده شده در رفتاری اعم از الگو بودن والدین ، آشنایی با نعمت های الهی و نمایش بود و در شیوه های گفتاری شامل به پاسخ مناسب به پرسش های خداشناسی کودک ، آموزش تئوری مفاهیم خداشناسی و صفات خداوند ، شعرهای سودمند ، بیان داستان و استفاده از مثال اشاره شد .

بهترین شیوه ، شیوه رفتاری شناخته شد ؛ زیرا در شیوه گفتاری ممکن بود به زودی توسط کودک فراموش شود ولی اگر کودک در رفتار مشاهده می کرد تا زمان های طولانی از یادش نمی رفت .

مهم ترین شیوه در روش گفتاری ، به الگو بودن والدین اشاره شد ؛ زیرا کودک از همان بدو تولد با آن ها سروکار پیدا می کرد . همچنین در این شیوه ، نمایش و داستان برای کودک ملموس تر بود و بهتر میتوانست آن را درک کند .

فهرست منابع

* قرآن کریم

* نهج البلاغه

کتاب‌ها ی فارسی

۱. آیتی ، اصغر ، فرودگاه فرشتگان ۱، چاپ اول ، اصفهان : نشر قبسات ، ۱۳۹۵.

۲. بروجردی ، حسین ، منابع فقه شیعه (ترجمه جامع أحادیث الشیعۀ) ، (ترجمه : احمد ، اسماعیل تبار ؛ سید احمد رضا ، حسینی ؛ مهدی حسینیان قمی) ج۲۶ ،چاپ اول ، تهران : فرهنگ سبر ، ۱۳۸۶.

۳. داوودی ، محمد ، تربیت دینی ، قم : پژوهشگاه حوزه و دانشگاه ، ۱۳۸۷، .

۴. دهخدا،علی اکبر ، لغت نامه دهخدا، ج ۱، چاپ اول،تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.

۵. راغب اصفهانی ، محمد بن حسین ، ترجمه مفردات الفاظ قرآن ، (ترجمه : مصطفی رحیم پناه) تهران : سبحان ، ۱۳۸۵ .

۶. سید میرزایی ، سید داوود و شاهرخی، سید علی و قطبی ، هادی ، آداب و آفات تربیت کودک و نوجوان ، چاپ پانزدهم ، قم : بهار دل ها ، ۱۳۹۲ .

۷. طبرسی ، حسن بن فضل ، مکارم الاخلاق ،(ترجمه : ابراهیم میرباقری) ، ج۱، چاپ دوم ، تهران : فراهانی ، ۱۳۶۵.

۸. فلسفی ، محمد تقی ، کودک ازنظر وراثت ، چاپ یازدهم ، تهران : دفتر نشر فرهنگ اسلامی ، ۱۳۹۰ .

۹. قائمی ، علی ، پرورش مذهبی و اخلاقی کودکان ، چاپ دوم ، تهران : شفق ، ۱۳۶۴.

۱۰. قرائتی،محسن ، تفسیر نور ، ج ۵، چاپ یازدهم ، تهران : مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن ، ۱۳۸۳.

۱۱. معین ، محمد ، فرهنگ فارسی ، ج ۱ ،تهران : انتشارات نامن ، ۱۳۸۴

۱۲. هاشمی رفسنجانی اکبر ، ، فرهنگ قرآن ، ج ۹ ، قم : بوستان کتاب ، ۱۳۸۶

کتاب های عربی

۱۳. آشوب ، ابن شهر ، مناقب آل أبی طالب علیهم السلام ،ج۳ ، چاپ اول ، قم : علامه ، ۱۳۷۹.

۱۴. آمدی ، عبدالواحد بن محمد ، تصنیف غررالحکم ، قم : دفتر تبلیغات ، ۱۳۶۶.

الدیلمی، حسن ، ارشادالقلوب،ج ۲، چاپ اول ، قم ، الشریف الرضی ، ۱۴۱۲ق.

۱۵. کلینی، محمد بن یعقوب ، الکافی ، ج۲ ،چاپ چهارم ، تهران : دارالکتب الاسلامیه ، ۱۴۰۷ .

۱۶. مجلسی ، محمد باقر ، بحارالانوار ،ج۸۲، چاپ دوم ، بیروت : داراحیاء التراث العربی ، ۱۴۰۳ ق.

پایان نامه ها

۱۷. کبیریان ، مریم ، شیوه های آموزش مفاهیم دینی به کودکان ، حوزه علمیه حضرت زینب سلام الله علیها یزد، ۱۳۹۲ ، ص۸۲.

۱۸. مرتضوی ، راضیه ، شیوه های ایجاد و تثبیت فرهنگ اسلامی در کودکان ، حوزه علمیه حضرت زینب سلام الله علیها یزد ، ۱۳۹۵.

مقالات

۱۹. سیدرضایی ، طاهره و حسنی ، طاهره ، تجلی خدا در شعر کودک و نوجوان ، مجله کتاب ماه کودک و نوجوان ، شماره ۱۷۱ ، ۱۳۹۰ .

سایت ها

۲۰. ترکاشوند ، علی اصغر ، راه کارهای آموزش مفاهیم دینی از طریق رسانه ، ۱۳۹۱ ، سایت : http://pajuhesh.ir

۲۱. جماعتی ، حسین ، راه کارها و شیوه هاسی خداشناسی کودکان از نگاه قرآن و حدیث ، ۱۳۹۵ ، سایت http://pmbo.ir.